

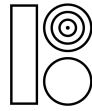

ГЛОБАЛЬНЕ
ПАРТНЕРСТВО
УКРАЇНИ

УКРАЇНА X АРГЕНТИНА

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Іван ФЕЧКО, Рада зовнішньої політики "Українська Призма"

УКРАЇНА-АРГЕНТИНА: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

© Рада зовнішньої політики "Українська призма", 2024

Матеріал підготовлено в рамках проекту "Нові глобальні партнерства – експертна дипломатія та адвокація" за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

УКРАЇНА-АРГЕНТИНА: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Іван ФЕЧКО, Рада зовнішньої політики "Українська Призма"

Резюме

Відродження українсько-аргентинських відносин відкриває нові можливості для обох країн, з огляду на потенціал Аргентини як регіонального лідера в Латинській Америці та тривалі історичні зв'язки з Україною. Чисельна українська діаспора, що налічує близько 500 тис осіб, слугує важливим містком між державами, і може сприяти культурному обміну та розвитку двосторонніх відносин. На сучасному етапі існують можливості для спільного економічного зростання, особливо у контексті розвитку нових технологій та видобутку природних ресурсів.

Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році Аргентина формально засудила агресію, підтримуючи український суверенітет і територіальну цілісність під час голосувань у Генеральній асамблеї ООН. Проте фактична позиція країни залишалася нейтральною, з продовженням торговельних і політичних зв'язків з Росією, а також наміром вступити до БРІКС. Багатовимірний російський вплив в Аргентині став викликом для українсько-аргентинських відносин, але водночас створював необхідність для активізації взаємодії між сторонами для протидії цього впливу.

Переломним моментом став кінець 2023 року, коли на президентських виборах переміг представник партії "Свобода Наступає" Хав'єр Мілей, відомий своїми прихильними настроями до України. Відтоді Аргентина долучилася до низки українських ініціатив, включаючи Формули миру (Аргентина долучилась до робочих груп з реалізації пункту про радіологічну та ядерну безпеку, а також відновлення територіальної цілісності України), зустрічі Глобального саміту миру, у форматі "Рамштайн", Кримської платформи, Міжнародної коаліція за повернення українських дітей. Залишається актуальним питанням військово-оборонної співпраці між країнами.

Торговельна статистика показує низький рівень економічної взаємодії, що робить це питання невідкладним для розгляду обома сторонами. Для зміцнення співпраці на майбутнє важливо планувати та реалізовувати довгострокові, стратегічні проекти, вигідні обом сторонам. Це може включати розвиток спільних ініціатив у сферах технологій, оборони та культури, що не лише підвищить рівень взаємодії між країнами, а й сприятиме посиленню позицій обох держав на міжнародній арені. Зараз обидві країни мають унікальні можливості для взаємодії, які слід максимально використати для формування можливого стратегічного партнерства на роки вперед.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МІСЦЕ ТА РОЛЬ АРГЕНТИНИ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ	5
1.1. Геополітичні пріоритети Аргентини у глобальному контексті	5
1.2. Ключові напрямки зовнішньої політики адміністрації Хав'єра Мілея	6
1.3. Еволюція відносин Аргентини з Російською Федерацією	9
УКРАЇНСЬКО-АРГЕНТИНСЬКІ ВІДНОСИНИ: ВІД СТАНОВЛЕННЯ ДО ВІДРОДЖЕННЯ	13
2.1. Становлення і розвиток відносин (кінець XX – початок XXI ст.)	13
2.2. Позиція Аргентини щодо російської агресії проти України (2014-2023 рр.)	17
2.3. Розвиток українсько-аргентинських відносин після повномасштабного вторгнення Росії в Україну	18
2.4. Нові можливості для українсько-аргентинських відносин з обранням Хав'єра Мілея	21
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	29

ВСТУП

Розвиток українсько-аргентинських відносин є надзвичайно актуальною темою зовнішньополітичного курсу України у світлі сучасних глобальних викликів та можливостей, з якими стикаються обидві країни. Аргентина, як одна з провідних країн G-20 і важливий регіональний лідер у Латинській Америці, відіграє значну роль у міжнародній політиці та економіці, незважаючи на економічні виклики, які стоять перед нею. Її стратегічне розташування, великі природні ресурси, зокрема значні запаси літію, роблять цю країну важливим партнером для України в умовах глобальних змін і потреби у розвитку нових технологій, як під час акумуляції ресурсів для ведення війни проти російського вторгнення, так і в контексті відбудови.

У Стратегії зовнішньополітичної діяльності України¹, прийнятій у 2021 р., Аргентину визначено як одну з трьох пріоритетних країн Латинської Америки для активного розвитку співробітництва, однак лише у контексті торгівельних відносин і як країну G-20 – "З метою подальшої диверсифікації зовнішньої торгівлі України продовжиться активний розвиток співробітництва з державами Латинської Америки та Карибського басейну, передусім із Аргентинською Республікою, Федеративною Республікою Бразилія, Мексиканськими Сполученими Штатами як регіональними лідерами, державами – членами Групи двадцяти".

Крім економічних аспектів, особливу увагу слід звернути на величезну українську діаспору, яка налічує близько 500 тис. людей. Ця спільнота вже стала важливим мостом між Україною та Аргентиною, сприяючи культурному обміну та розвитку двосторонніх відносин. Історично Аргентина була однією з перших країн, що визнала незалежність України, що створює міцний фундамент для подальшої співпраці та взаєморозуміння між державами.

У нинішніх умовах, коли Україні необхідна підтримка міжнародних партнерів, відновлення і зміцнення відносин з Аргентиною відкриває нові можливості для розвитку в усіх сферах – від економіки та політики до освіти та культури. Це не лише підвищить обізнаність про Україну в Латинській Америці, але й сприятиме встановленню стійких зв'язків на міжнародному рівні, що допоможе подолати виклики, з якими стикаються обидві країни.

¹ Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, Офіційний сайт Президента України, 26.08.2021, <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

МІСЦЕ ТА РОЛЬ АРГЕНТИНИ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ

1.1. *Геополітичні пріоритети Аргентини у глобальному контексті*

На початку XXI століття зовнішня політика Аргентини формується під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають її пріоритети, ключові партнерства та ставлення до глобальних викликів. Постійна економічна криза змушує країну проводити активну дипломатію з метою реструктуризації заборгованості та залучення іноземних інвестицій, а також прагнути диверсифікувати зовнішні економічні зв'язки, розширюючи партнерства з країнами з різних регіонів світу.

Аргентина демонструє схильність до частих змін політичного курсу залежно від ідеології правлячої адміністрації. Ліві та праві політичні сили по-різному визначають зовнішньополітичні пріоритети країни. Ліві уряди (наприклад, періоди правління Нестора Кіршнера (2003-2010) та його дружини Крістіни Фернандес де Кіршнер (2007-2015) орієнтуються на зміцнення зв'язків із сусідніми країнами та альянсами у межах Латинської Америки (МЕРКОСУР, УНАСУР) та часто підтримують антизахідну риторику. Праві уряди (наприклад, уряд Маурісіо Макрі (2015-2019)) прагнуть до співпраці з більш розвиненими країнами, зокрема США та ЄС, підтримуючи політику відкритості для залучення міжнародного капіталу.

Аргентина, розташована у Південній Америці, приділяє значну увагу зміцненню зв'язків із сусідніми країнами, особливо в межах МЕРКОСУР (економічного інтеграційного об'єднання, до складу якого, окрім Аргентини, також входять Бразилія, Парагвай, Уругвай, а також Болівія, що завершує процес вступу). Всього на цей блок припадає 15 млрд доларів США експорту країни (від загального - 66,8 млрд) та 21.9 млрд імпорту (всього - 73.7 млрд). Головним торговим партнером Аргентини є Бразилія (18% від всього експорту та 23 % імпорту)².

За останні двадцять років одним із найважливіших міжнародних партнерів Аргентини став Китай, який на початку XXI ст. почав активно проникати в Латинську Америку. У 2004 р. була підписана перша угода про стратегічне партнерство Аргентини та Китаю, а у 2013 р., під час візиту Сі Цзіньпіна до Аргентини, відносини між країнами були проголошені «Всеосяжним стратегічним

² Argentine Foreign Trade Statistics. INDEC. 05.02.2024
https://www.indec.gov.ar/uploads/informesdeprensa/i_argent_02_24A8B4B0A43E.pdf

союзом»³. Китай став одним із основних торговельних партнерів країни (його частка складає 8% експорту та 20 % імпорту) і ключовим інвестором. Співпраця охоплює як спільні інфраструктурні проєкти, так і експорт сировинних товарів. У 2022 р. Очільники держав, Альберто Фернандес та Сі Цзиньпін, підписали меморандум про взаєморозуміння, що підтвердив намір Аргентини приєднатися до китайської ініціативи "Один пояс, один шлях".⁴

Крім того, важливу роль відіграють претензії Аргентини на частину Антарктиди (т.з. Аргентинська Антарктида, на яку також претендують Чилі та Велика Британія) та на Мальвінські (Фолклендські) острови. Конфлікт з Великою Британією щодо Мальвінських островів має історичні та територіальні корені: Аргентина вважає острови частиною своєї суверенної території, незаконно окупованою британцями з 1833 року. Попри те, що обидві країни ведуть переговори у рамках міжнародних організацій, вони дотримуються протилежних позицій — Велика Британія розглядає Фолкленди як власну заморську територію і визнає право місцевих мешканців на самовизначення, тоді як Аргентина наполягає на поверненні островів під свою юрисдикцію, вважаючи питання суверенітету невирішеним.

Аргентина є активним членом Організації Об'єднаних Націй, Групи двадцяти (G-20) та регіональних організацій - Організація американських держав (ОАД), МЕРКОСУР, СЕЛАК (Спільноти держав Латинської Америки та Карибського басейну). Через ці організації країна прагне впливати на регіональну політику та захищати власні інтереси. Крім того, участь у G-20 дозволяє Аргентині підтримувати діалог з найбільшими світовими державами та впливати на міжнародну економічну політику.

1.2 Ключові напрямки зовнішньої політики адміністрації Хав'єра Мілея

Прихід Хав'єра Мілея до влади в Аргентині 10 грудня 2023 р. ознаменував різкий поворот у зовнішній політиці країни. Президент-лібертаріанець надає ідеологічному компоненту значну роль у своїх зовнішньополітичних пріоритетах. У ході виборчої кампанії він запам'ятався гострими заявами щодо необхідності дистанціювання від "комуністичних урядів Китаю та Бразилії" та критикою лівих, авторитарних режимів Венесуели, Куби та Нікарагуа. У зовнішньополітичному розділі своєї передвиборчої програми він визначив основними принципами

³"La relación entre Argentina y China es una verdadera política de Estado", aseguró la Primera Mandataria. Casa Rosada. 18.07.2014.
<https://www.caserosada.gob.ar/informacion/archivo/27726-la-relacion-entre-argentina-y-china-es-una-verdadera-politica-de-estado-aseguro-la-primera-mandataria>

⁴ Argentina joins China's Belt and Road Initiative. Dialogue Earth. 08.02.2022.
<https://dialogue.earth/en/business/50966-argentina-joins-china-belt-and-road-initiative/>

“необмежений захист усіх ліберальних демократій світу” та “сприяння вільній торгівлі між державами для сприяння загального добробуту”⁵.

На початку свого президенства Х. Мілей закликав переорієнтуватися на представників вільного демократичного світу, у першу чергу, виділивши США та Ізраїль як головних своїх союзників. Геополітичний розворот Аргентини був підтверджений і міністеркою закордонних справ Діаною Мондіно, яка оголосила про відкликання заявки Аргентини на вступ до БРІКС, яку раніше подала попередня президентська адміністрація, і яка мала бути фіналізована 1 січня 2024 року⁶.

На відміну від більшості латиноамериканських лідерів, Мілей дуже віддано підтримує Ізраїль. Не дивно, що свій перший міжнародний візит він здійснив у лютому 2024 р. саме до Ізраїлю, де висловив підтримку уряду Беньяміна Нетаньягу та пообіцяв перенести посольство Аргентини до Західного Єрусалиму⁷. 13 липня Аргентина визнала ХАМАС терористичною організацією⁸. Крім цього, аргентинський суд звинуватив Іран та Хезболлу в організації теракту в посольстві Ізраїлю у Буенос-Айресі у 1992 р. та Єврейському центрі у 1994 р. Окрім особистих прихильних поглядів Мілея до цієї близькосхідної країни, варто також враховувати, що Аргентина має найбільшу єврейську громаду в Латинській Америці та загалом одну з найбільших у світі⁹.

Головним зовнішньополітичним пріоритетом президента Хав'єра Мілея є розвиток відносин зі Сполученими Штатами. Станом на вересень 2024 року він здійснив уже шість візитів в цю країну, де зустрічався не лише з представниками уряду, а й з інвесторами та великими підприємцями, зокрема мав три зустрічі з Ілоном Маском. Новий аргентинський уряд також активізував військову співпрацю з США. У квітні 2024 року Мілей оголосив про побудову спільно з США військової бази у м. Ушуайя, наголошуючи, що укріплення стратегічного союзу зі США є найкращим способом захисту аргентинського суверенітету в глобалізованому світі з великою кількістю конфліктів¹⁰. У травні 2024 р. міністр закордонних справ Аргентини Діана Мондіно і держсекретар США Ентоні Блінкен підписали документ про зміцнення «стратегічного діалогу» між країнами та погодилися проводити

⁵ Plan de gobierno nacional. La Libertad Avanza.

<https://avanzalibertad.com/sebuhupt/2023/01/Plan-de-Gobierno-Nacional.pdf>

⁶ Argentina: el Gobierno de Milei le dice no a los BRICS. France 24. 29.12.2023,

<https://www.france24.com/es/minuto-a-minuto/20231229-argentina-formaliza-su-renuncia-a-integrar-los-brics>

⁷ Milei reitera su intención de mudar la embajada de Argentina en Israel de Tel Aviv a Jerusalén: ¿qué países tienen su embajada en cada ciudad? CNN Español. 06.02.2024.

<https://cnnespanol.cnn.com/2024/02/06/que-paises-mundo-embajada-tel-aviv-jerusalen-orix>

⁸ Argentina declara a Hamás como "organización terrorista internacional". France 24. 13.07.2024.

<https://www.france24.com/es/am%C3%A9rica-latina/20240713-argentina-declara-a-ham%C3%A1s-como-organizaci%C3%B3n-terrorista-internacional>

⁹ Qué busca Javier Milei al profundizar los vínculos entre Argentina e Israel. BBC Mundo. 08.02.2024.

<https://www.bbc.com/mundo/articulos/c3g3p20v9keo>

¹⁰ Milei anuncia una "base naval conjunta" con Estados Unidos en la Patagonia argentina. El País. 04.05.2024.

<https://elpais.com/argentina/2024-04-05/milei-anuncia-una-base-naval-conjunta-con-estados-unidos-en-la-patagonia-argentina.html>

періодичні зустрічі для обговорення ключових питань двостороннього, регіонального та глобального рівнів¹¹.

За посередництва Вашингтона Аргентина придбала у Данії 24 винищувачі F-16 і отримала у подарунок від США літак Hercules C 130¹².

18 квітня 2024 р. офіційний Буенос-Айрес подав заявку на отримання статусу глобального партнера НАТО, що відповідає загальній політиці країни на зближення зі США та іншими західними країнами¹³.

На зустрічі з канцлером Німеччини Олафом Шольцом у червні 2024 року було оголошено, що Аргентина розглядає можливість приєднання до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)¹⁴. Важливо, що Україна також активно працює над вступом до цієї організації, і у жовтні 2022 року була визнана потенційним членом ОЕСР¹⁵.

Х. Мілей підтримує дуже тісні відносини з міжнародними лідерами консервативного напрямку. У лютому 2024 року він зустрівся з Дональдом Трампом на консервативній конференції CPAC у США¹⁶, а в червні 2024 року був спеціальним гостем саміту G-7 на запрошення італійської прем'єрки Джорджії Мелоні¹⁷. Крім того, Мілей відвідував саміт іспанської партії Vox, підтримуючи її лідера Сантьяго Абаскаля¹⁸, та тісно спілкувався з угорським прем'єр-міністром Віктором Орбаном¹⁹.

Водночас, ідеологічні моменти стали приводом для низки дипломатичних конфліктів з різними лівими урядами. Наприклад, Іспанія відкликала посла з Аргентини через висловлювання Х. Мілея про можливу корумпованість дружини прем'єр-міністра Іспанії Педро Санчеса²⁰. Відносини з Бразилією також

¹¹ Argentina y Estados Unidos firmaron un acuerdo estratégico para afianzar la alianza entre ambos países. El cordillerano. 19.05.2024. <https://www.elcordillerano.com.ar/noticias/2024/05/19/188867-argentina-y-estados-unidos-firmaron-un-acuerdo-estrategico-para-afianzar-la-alianza-entre-ambos-paises>

¹² Javier Milei anunció ante la general Richardson una nueva doctrina de política exterior: "Nuestra alianza con los EEUU es una declaración de la Argentina para el mundo". Infobae. 04.05.2024. <https://www.infobae.com/politica/2024/04/05/javier-milei-participara-junto-a-la-general-laura-richardson-del-acto-de-entrega-del-avion-hercules-que-dono-estados-unidos/>

¹³ Argentina busca estatus de socio global de la OTAN y Rusia reacciona. France 24. 19.04.2024. <https://www.france24.com/es/am%C3%A9rica-latina/20240419-argentina-busca-estatus-de-socio-global-de-la-otan-y-rusia-reacciona>

¹⁴ Milei discusses Mercosur and OECD with Scholz. MercoPress. 24.06.2024. <https://en.mercoPress.com/2024/06/24/milei-discusses-mercosur-and-oecd-with-scholz>

¹⁵ ОЕСР визнала Україну потенційним членом Організації. FinAP. 01.11.2022. <https://finap.com.ua/oesr-vyznala-ukrayinu-potentsijnym-chlenom-organizatsiy/>

¹⁶ Milei y Trump coinciden en la Conferencia de Acción Política Conservadora y se toman una foto juntos: "Haz a Argentina grande de nuevo". CNN en Español. 24.02.2024. <https://cnnespanol.cnn.com/2024/02/24/milei-trump-cpac-foto-juntos-orix>

¹⁷ Así fue el encuentro entre Javier Milei y Giorgia Meloni antes de la cumbre del G7. Perfil. 14.06.2024. <https://www.perfil.com/noticias/actualidad/asi-fue-el-encuentro-entre-javier-milei-y-meloni-antes-de-la-cumbre-del-g7.html>

¹⁸ Milei desata la euforia en Vox y desafía a Sánchez mentando a "la mujer corrupta" y proponiendo un "cara a cara". El Mundo. 19.05.2024. <https://www.elmundo.es/espana/2024/05/19/6649e1472tefa06a548b45ba.html>

¹⁹ Orbán y Milei hablan de cooperar «contra la izquierda internacional». SWI swissinfo.ch. 10.12.2024. <https://www.swissinfo.ch/spa/orb%C3%A1n-y-milei-hablan-de-cooperar-contra-la-izquierda-internacional/49046446>

²⁰ España retira definitivamente a su embajadora en Argentina; Milei lo califica de "delirante idea". France 24. 21.05.2024. <https://www.france24.com/es/europa/20240521-javier-milei-no-se-disculpa-y-espa%C3%B1a-retira-definitivamente-a-su-embajadora-de-buenos-aires>

залишаються напруженими: Х. Мілей та президент Бразилії Лула да Сілва обмінювалися взаємними критичними висловлюваннями та не мали особистих зустрічей. Під час проведення Саміту Меркосур 8 липня 2024 р., замість зустрічі з лідерами цього об'єднання, Х. Мілей взяв участь у Конференції консервативних політичних дій, організованій експрезидентом Бразилії Жаїром Болсонару. Крім цього, Офіс президента Аргентини поширив заяву, у якій звинуватив президента Болівії Луїса Арсе у "фальшивому державному перевороті організованому самим урядом Болівії"²¹.

Незважаючи на попередні висловлювання Мілея щодо Китаю, його адміністрація демонструє прагматичний підхід, усвідомлюючи, що КНР є другим за величиною торговим партнером Аргентини - у 2023 році обсяг торгівлі становив понад 17 млрд доларів США, при цьому Китай є головним покупцем сільськогосподарської продукції країни та важливим інвестором²². Сі Цзіньпін навіть надіслав Х. Мілею вітальний лист на день народження, в той час як Мілей, у своєму інтерв'ю, охарактеризував Китай як "дуже цікавого торгового партнера" і підтвердив свій намір відвідати Піднебесну у січні 2025 року²³.

На момент приходу Х. Мілея до влади країна переживала хронічну економічну кризу, рівень бідності в країні сягав 40%, а інфляція перевищувала 200% на рік²⁴. З огляду на це, безперечно, що подібно до передвиборчої кампанії, діяльність президентської адміністрації направлена насамперед на вирішення внутрішніх проблем. Однак також спостерігається активність у зовнішній політиці, яка відображає пріоритети уряду. У контексті боротьби за вплив, ринки та ресурси в Латинській Америці між ЄС, США, Китаєм, Росією та іншими країнами, Аргентина може стати пріоритетним партнером для західних держав завдяки спільним цінностям та поглядам у сферах оборони та міжнародної безпеки. Це, в свою чергу, може призвести до збільшення інвестицій в країну.

1.3 Еволюція відносин Аргентини з Російською Федерацією

Активізація відносин між Аргентиною та Російською Федерацією розпочалася на початку XXI століття, зокрема після зустрічі Нестора Кіршнера та Володимира

²¹ Bolivia llama a consultas a su embajador en Argentina después de que la oficina de Milei calificara de "falsa" la denuncia de un intento de golpe de Estado del presidente Arce. BBC Mundo. 02.07.2024
<https://www.bbc.com/mundo/articles/c4nqxn45y0vo>

²² Se inaugura el Centro de Exposición y Comercio de Productos Importados de Argentina en el Área Especial de Lin-gang. Gobierno Popular Municipal de Shanghai. 29.05.2024.
<https://spanish.shanghai.gov.cn/sp-Latest-WhatsNew/20240529/fb42671d561f4f3b962e1b5564bf3faf.html#:~:text=El%20volumen%20de%20comercio%20bilateral,mayor%20socio%20comercial%20de%20Argentina>

²³ Milei confirma que viajará a China en enero de 2025. Deutsche Welle. 30.09.2024.
<https://www.dw.com/es/milei-confirma-que-viajar%C3%A1-a-china-en-enero-de-2025/a-70359036>

²⁴ La inflación hace caer en la pobreza a razón de más de un millón de argentinos por mes. El economista. 16.02.2024.
<https://eleconomista.com.ar/economia/la-inflacion-hace-caer-pobreza-razon-mas-millon-argentinos-mes-n71000>

Путіна на полях Генеральної асамблеї ООН 15 вересня 2005 р²⁵. Після укладення Спільної декларації про встановлення відносин стратегічного партнерства та семи двосторонніх документів наприкінці 2008 р. Аргентина стала однією з семи країн Латинської Америки, з якою РФ мала статус стратегічного партнерства²⁶. У 2015 році це партнерство було оголошене "всеохопним"²⁷.

Протягом президенства Крістіни де Кіршнер (2007—2015 рр) відносини між країнами стали значно тіснішими, за рахунок того, що тогочасна президентка критикувала Захід та натомість дуже тепло ставилась до президента Росії. Недаремно їй була приділена окрема увага під час Саміту G-20 в Санкт-Петербурзі у 2013 р. Там сторони обговорили економічне та військове співробітництво²⁸.

У липні 2014 р. В. Путін відвідав Латинську Америку, включаючи Аргентину, де підписав угоди про співробітництво з питань зв'язку, взаємної правової допомоги у кримінальних справах та використання мирної атомної енергії. В ході візиту відбулось урочисте включення до ефірного мовлення Аргентини пропагандистського каналу Russia Today, який на весну 2015 р. вже охоплював 80 % території країни²⁹.

У 2015 р. аргентинська президентка на чолі великої делегації здійснила новий візит до Росії, де було підписано ряд угод, зокрема щодо купівлі російських військових гелікоптерів та спільне будівництва в Аргентині енергоблока АЕС (проект згодом було зупинено). Під час візиту К. Кіршнер засудила західні санкції проти Росії³⁰.

Співпраця з Росією не погіршилась й з обранням на посаду президента правоцентриста Маурісіо Макрі (2015-2019), який загалом виступав за посилену співпрацю з Заходом. Президент В. Путін вдруге відвідав країну під час Саміту G-20 наприкінці 2018 р., де мав нагоду провести особисту зустріч з Макрі. Варто нагадати, що саміт відбувався за декілька днів після інциденту в Керчинській протоці, коли росіяни захопили три українські військові човни. Аргентина це питання не піднімала під час заходів, але відомо лише, що американський

²⁵ Guerra Rusia-Ucrania: el día que Néstor Kirchner hizo esperar dos horas a Vladimir Putin en un aeropuerto. La Nacion. 25.02.2024.
<https://www.lanacion.com.ar/politica/querra-rusia-ucrania-el-dia-que-nessor-kirchner-hizo-esperar-dos-horas-a-vladimir-putin-en-un-nid25022022/>

²⁶ Argentina y Rusia sellan una asociación estratégica. Los Tiempos. 11.12.2008.
<https://www.lostiempos.com/actualidad/mundo/20081211/argentina-rusia-sellan-asociacion-estrategica>

²⁷ Sección Política. Embajada de la República Argentina ante la Federación de Rusia.
<https://efrus.cancilleria.gob.ar/es/seccion-politica>

²⁸ Cristina Kirchner se reunió con Vladimir Putin en el último día de la cumbre del G-20. La Nacion. 06.13.2013.
<https://www.lanacion.com.ar/politica/en-el-ultimo-dia-del-g-20-cristina-kirchner-se-reunio-con-su-par-de-la-india-nid1617433/>

²⁹ Шевченко Н. Позиції держав Латинської Америки та Карибського басейну щодо анексії Російською Федерацією Криму в 2014 році [Електронний ресурс] /Н. Шевченко/ Американська історія та політика, 12, С. 114. – Режим доступу: <https://doi.org/10.17721/2521-1706.2021.12.10>

³⁰ El mensaje de Cristina Kirchner: cómo apoyar a Putin sin decirlo. La Nacion. 28.02.2022.
<https://www.lanacion.com.ar/politica/el-mensaje-de-cristina-kirchner-como-apoyar-a-putin-sin-decirlo-nid28022022/>

президент Д. Трамп тоді скасував через ці події свою зустріч з російським президентом³¹.

За президенства Альберто Фернандеса (2019-2023) під час пандемії коронавірусу Аргентина купувала російську вакцину "Супутник V", ставши другою країною після Білорусі, яка схвалила її використання, а також згодом розпочала виробництво вакцини на своїй території³².

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року Аргентина не приєдналася до санкцій проти РФ, мотивуючи це тим, що економічні відносини між країнами і так мінімальні, тому санкції не матимуть сенсу. Крім того, за словами президента Фернандеса, санкції проти Росії мають негативні наслідки для всього світу, зокрема для Аргентини³³. Проте обмеження, накладені західними країнами, все ж мали свої наслідки: через них було зупинено низку проєктів, що спричинило негативну тенденцію у динаміці російсько-аргентинської співпраці³⁴.

У 2021 році Росія була лише 16 за важливістю ринком для експорту Аргентини та мала частку близько 1% у зовнішній торгівлі. Загалом за останні 30 років Росія жодного разу не була серед 10 основних торговельних партнерів Аргентини³⁵. Якщо порівнювати рівень торгівлі з Росією в інших держав регіону (зокрема, Бразилією), то в Аргентини значно менша залежність від торгових зв'язків з Москвою, що дає змогу аргентинській владі більше маневрувати для підтримки України.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році товарообіг склав лише 777,56 млн доларів США, впавши на 42% порівняно з попереднім роком. З Аргентини до Росії було експортовано товарів і послуг на суму 499,73 млн доларів, а імпортовано – на суму 277,83 млн доларів. До Росії Аргентина найбільше екпортувала вершкове масло, лимони, свіжі груші та заморожену яловичу печінку. Натомість в Аргентину з Росії здебільшого імпортували суміші карбаміду з аміачною селітрою, солярку, карбамід із високим вмістом азоту, добрива з азотом і фосфором, а також хлористий калій³⁶.

³¹ Trump anula una reunión con Putin durante la cumbre del G20 debido a la crisis con Ucrania. El País. 30.11.2018. https://elpais.com/internacional/2018/11/29/actualidad/1543486622_638141.html

³² Argentina comienza su campaña de vacunación con Sputnik V. Deutsche Welle. 29.12.2024. <https://www.dw.com/es/argentina-comienza-su-campa%C3%B1a-de-vacunaci%C3%B3n-con-la-rusa-sputnikv/a-56084735>

³³ Alberto Fernández descarta desde Berlín sanciones a Rusia. Deutsche Welle. 11.05.2024. <https://www.dw.com/es/alberto-fern%C3%A1ndez-descarta-desde-berl%C3%ADn-sanciones-a-rusia/a-61763817>

³⁴ ¿Cómo afectarán a la Argentina las sanciones a Rusia por la invasión a Ucrania? Infobae. 05.05.2022. <https://www.infobae.com/politica/2022/03/06/como-afectaran-a-la-argentina-las-sanciones-a-rusia-por-la-invasion-a-ucrania/>

³⁵ Qué importancia tiene la relación comercial de la Argentina con Rusia y cómo evolucionó en las últimas 3 décadas. Chequeado <https://chequeado.com/el-explicador/que-importancia-tiene-la-relacion-comercial-de-la-argentina-con-rusia-y-como-evoluciono-en-las-ultimas-3-decadas/>

³⁶ A un año de la guerra, el intercambio comercial de la Argentina con Ucrania y Rusia cayó más del 40%. Tarifar. <https://web.tarifar.com/a-un-ano-de-la-guerra-el-intercambio-comercial-de-la-argentina-con-ucrania-y-rusia-cayo-mas-del-40/>

Для поширення свого впливу Росія створила потужну мережу пропагандистських ЗМІ, зокрема RT en Español, Sputnik Mundo та ботоферми для поширення відповідних меседжів в соціальних мережах³⁷. Існують маргінальні проросійські партії, які поширюють російські фейки (Комуністична партія Аргентини, Лівий Фронт)³⁸. Російська Федерація здійснює вплив у сфері культурної дипломатії через осередок Росспівробітництва у Буенос-Айресі - Російський дім, який регулярно проводить культурні заходи (вистави, кінопокази, фестивалі тощо), зокрема на теми героїзації радянської перемоги у Другій світовій війні та популяризації класичної російської культури, пропагує вивчення російської мови. У 2018 р. на базі Університету Буенос-Айреса також було відкрито Російський центр, який підтримується Фондом «Російський світ»³⁹.

З 2014 року російські культурні центри активізували свої зусилля, намагаючись легітимізувати анексію Криму, проводячи освітні та культурні заходи в Латинській Америці. Прикладом такої діяльності є створення "Клубу друзів Криму" в Буенос-Айресі, який поширював пропагандистські наративи про Крим та запрошував на свої заходи представників окупаційної влади на півострові⁴⁰. Після початку повномасштабного вторгнення Росія намагається виправити свою репутацію, зіпсовану агресією проти України, поширюючи меседжі про необхідність припинення "русофобії" та боротьбу проти скасування російської культури у світі.

Росія активно проводить молодіжні обміни з Аргентиною, надає стипендії для студентів. Для підтримки зв'язків з аргентинськими випускниками російських ВНЗ в Аргентині існує місцевий осередок Всесвітньої асоціації випускників вищих навчальних закладів. Ще одним прикладом впливу на молодіжну аудиторію є активне запрошення молодих лідерів Аргентини на Всесвітній молодіжний фестиваль у Сочі у березні 2024 р., який став майданчиком для поширення пропагандистських ідей⁴¹.

Для поширення впливу через т.зв. "російських співвітчизників" (окрім самих росіян, туди часто намагаються віднести вихідців з країн колишнього Радянського Союзу загалом) та консолідацію своєї діаспори в Аргентині створена Координаційна рада співвітчизників (КСР) в Аргентині.⁴²

³⁷ Глобальний Південь — ось де Росія досягає успіху в інформаційній війні. Інтернет-видання «MEDIASAPIENS». <https://shorturl.at/5XLxc>

³⁸ Посол України в Аргентині: Росіяни кажуть, що тікають сюди від війни. Від якої-такої війни?! Главком. <https://glavcom.ua/longreads/posol-ukrajini-v-arhentini-rosijani-kazhut-shcho-tikajut-sjudi-vid-vijni-923016.html>

³⁹ В Буенос-Айресе открылся Русский центр. Всемирный координационный совет российских соотечественников, проживающих за рубежом. 29.11.2018. <https://vkrs.com/news/v-buenos-ayrese-otkrivysya-russkiy-tsentr/>

⁴⁰ В Аргентине начал свою работу «Клуб друзей Крыма». Посольство Российской Федерации в Аргентинской Республике . 27.06.20219. <https://argentina.mid.ru/ru/press-centre/news/v-argentine-nachal-svoyu-rabotu-klub-druzey-kryma/>

⁴¹ На «всесвітній фестиваль молоді» в Сочі завезли сотню колаборантів з ТОТ - Центр нацспротиву. Укрінформ. 05.03.2024.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/3835668-apl-arsenal-bez-zincenka-rozbiv-seffild-unaited.html>

⁴² Consejo Coordinador de Organizaciones de Compatriotas Rusos en Argentina.

<https://rusosenargentina.com/es>

УКРАЇНСЬКО-АРГЕНТИНСЬКІ ВІДНОСИНИ: ВІД СТАНОВЛЕННЯ ДО ВІДРОДЖЕННЯ

2.1 Становлення і розвиток відносин (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)

Історія відносин України з Аргентиною, порівняно з іншими країнами Латинської Америки, є особливою, оскільки саме Аргентина була єдиною країною, яка визнала Українську Народну Республіку ще під час української війни за незалежність 1917–1921 років. Важливу роль у цьому визнанні відіграла чисельна українська громада в Аргентині. Ключовою подією стало те, що 15 січня 1921 року в Парижі відбулася зустріч між послом Аргентинської Республіки у Франції доктором Марсело Торкуато де Альвеаром і Михайлом Тишкевичем, головою української делегації на Паризькій мирній конференції, який подав аргентинському дипломату пропозицію про визнання української державності⁴³. Після кількох тижнів очікування, 5 лютого 1921 року, президент Аргентини Іполіто Ірігоєн підписав указ про офіційне визнання УНР як вільної та незалежної держави. Таким чином, Аргентина стала першою і єдиною латиноамериканською країною, що визнала українське державне утворення того часу⁴⁴.

Так само Аргентина стала першою державою регіону (та четвертою загалом у світі), яка визнала незалежну Україну після розпаду Радянського Союзу, що сталось 5 грудня 1991 р., та встановила дипломатичні відносини 6 січня 1992 року. Відповідний протокол було підписано в Нью-Йорку. Вже через рік в обох країнах запрацювали дипломатичні місії: у березні 1993 року у Буенос-Айресі відкрилось Посольство України, а у травні 1993 року в Києві — аргентинське (перше на території колишнього СРСР). Президент України Леонід Кучма в ході свого латиноамериканського турне відвідав Аргентину у жовтні 1995 р. Відбулась зустріч з президентом Аргентини Карлосом Менемом та було підписано Декларацію про принципи політичних відносин між Україною та Аргентиною та низку договорів, зокрема щодо економічно-торговельної співпраці та співробітництва у космічних питаннях. Лідери домовились співпрацювати на різних міжнародних майданчиках, зокрема в ООН⁴⁵.

⁴³ Сто років української дипломатії та українсько-аргентинські відносини. Авторська стаття Посла Ю.Дюдїна (іспанською мовою). Посольство України в Аргентинській Республіці. 21.12.2017. <https://argentina.mfa.gov.ua/news/62056-sto-rokiv-ukrajinsykoji-diplomatiji-ta-ukrajinsyko-argentynsyki-vidnosini-avto-ryyka-stattva-posla-judyudina-ispansykoju-movoju>

⁴⁴ Decreto mediante el cual el Gobierno argentino reconoció a la República Popular de Ucrania. Sociedad de Medicina Veterinaria. <https://www.someve.com.ar/index.php/noticias-someve/interes-general/1582-decreto-mediante-el-cual-el-gobierno-a-argentino-reconocio-a-la-republica-popular-de-ucrania.html>

⁴⁵ Декларація про принципи відносин між Україною і Аргентинською Республікою від 27.10.1995. Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/032_012#Text

У 1998 р. державний візит до України здійснив аргентинський президент Карлос Менем, ставши першим латиноамериканським президентом, який відвідав незалежну Україну. Було підписано договори про мир і дружбу, науку та технології, захист інвестицій⁴⁶. На даний момент, це єдиний візит в Україну аргентинського президента.

У 2003 р. Сенат Аргентини одностайно прийняв декларацію, в якій засудив Голодомор в Україні 1932—1933 роках⁴⁷, а у 2007 р. відповідну резолюцію прийняла Палата депутатів⁴⁸. На жаль, початковий імпульс у розвитку двосторонніх відносин не був збережений, зокрема через внутрішні проблеми в обох країнах, пріоритизацію за таких умов співробітництва з іншими країнами, географічну віддаленість країн тощо.

Науково-технічна співпраця. Серед напрямків, які виділялись на початку розвитку відносин була співпраця у сфері космічних питань щодо чого було підписано відповідну угоду 27 жовтня 1995 р. Як зазначав тодішній міністр закордонних справ України Г. Удовенко, "співпраця у космічній галузі є пріоритетом наших двосторонніх відносин"⁴⁹.

Іншим важливим напрямком у двосторонній співпраці було дослідження Антарктиди. З 1996 р. почала існувати українська станція "Академік Вернадський". Перша українська місія відправлялась з аргентинського міста Ушуайя. Ряд аргентинський фахівців, зокрема з Аргентинського антарктичного інституту співпрацювали з місією⁵⁰.

Торгово-економічні відносини. Перші кроки торгово-економічної співпраці між країнами сягають періоду Радянського Союзу, коли обладнання з підприємств УРСР використовувалось під час будівництва ряду гідроелектростанцій Аргентини. У період незалежної України для посилення економічних зв'язків уряди обох країн підписали Угоду про економічно-торгове співробітництво (27 жовтня 1995 р.) та домовились щодо просування та обопільний захист інвестицій. Аргентинсько-Українська торгово-промислова палата у 1996 р. організувала в Україну візит представників аргентинського бізнесу. У 1998 р. відбулось перше

⁴⁶ Zubezlu de Bacigalupo G. Las relaciones argentino-ucranias / G. Zubezlu de Bacigalupo // La Argentina y las repùblicas post-soviéticas. La vinculacion bilateral con Rusia, Ucrania, Armenia y el caso de Turkmenistan. – Rosario : Ediciones CERIR, 1999. - P. 105.

⁴⁷ Сенат Національного Конгресу Аргентини одностайно схвалив Декларацію щодо голодомору в Україні 1932-1933 років. 23 вересня цей документ набув офіційного характеру після підписання віце-президентом Аргентини, головою Сенату Д.Сіолі. Радіо Свобода. 27.09.2003. <https://www.radiosvoboda.org/a/908061.html>

⁴⁸ Політичні відносини між Україною та Аргентиною. Посольство України в Аргентинській Республіці. 30.01.2024. <https://argentina.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayina-ta-argentina/339-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-argentinou>

⁴⁹ Zubezlu de Bacigalupo G. Las relaciones argentino-ucranias / /La Argentina y las repùblica post-soviéticas. – P.103.

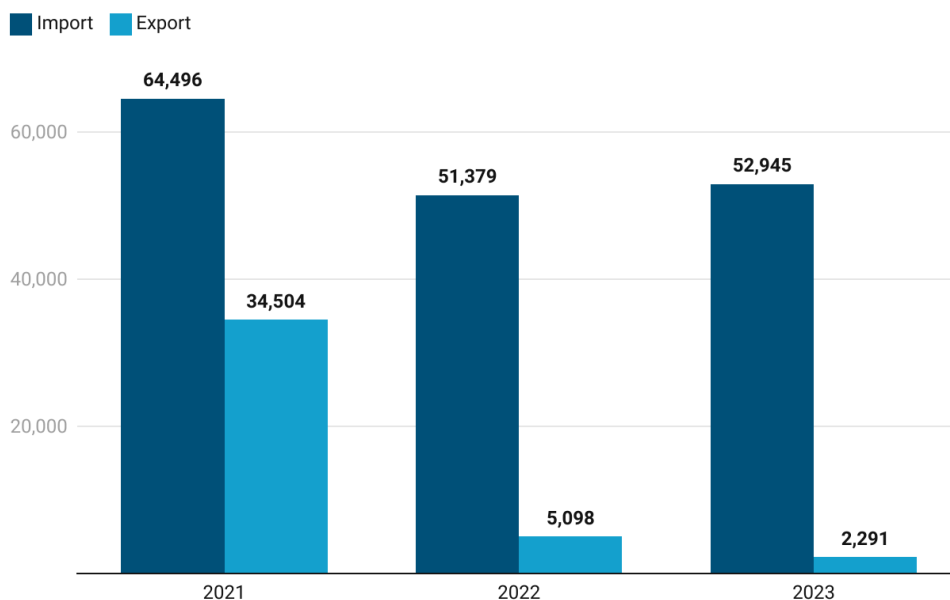
⁵⁰ Zubezlu de Bacigalupo G. Las relaciones argentino-ucranias // La Argentina y las repùblicas post-soviéticas. – . 113.

засідання Міжурядової українсько-аргентинської Комісії з торговельно-економічного і науково-технічного співробітництва.⁵¹

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 р. торгівля між Україною та Аргентиною значно скоротилася, головним чином через порушення логістичних маршрутів. Це стосувалося насамперед експорту України до південноамериканської країни. Згідно з даними Державної митної служби України у 2023 р. імпорт з Аргентини становив 52,9 млн доларів США. (0,08% від питомої ваги), експорт - 2,91 млн доларів США (0,01%). Для порівняння, до повномасштабної війни у 2021 р. імпорт складав 64,5 млн доларів США (0.09%), експорт - 34,5 млн доларів США (0.05%). Отже, за два роки експорт упав на 93.36%. Імпорт з Аргентини зменшився на 17.91% за той самий період⁵². Всі зазначені показники дуже далекі від рекордного в українсько-аргентинських торговельних відносинах 2008 р., коли товарообіг сягнув 175, 8 млн доларів США (експорт - 36,7 млн доларів США та імпорт - 139,1). У зв'язку з впливом глобальної фінансово-економічної кризи, показники надалі істотно знизились⁵³.

У структурі українського експорту домінують чорні метали та вироби з них, полімерні матеріали, руди, продукція машинобудування та хімічної промисловості тощо.

Ukraine trade with Argentina

(in thousands of US dollars)

Source: State Customs Service of Ukraine • Created with Datawrapper

⁵¹Zubelzu de Bacigalupo G. Las relaciones argentino-ucranias // La Argentina y las repúblicas post-soviéticas. – P. 117-118

⁵² Статистика та реєстри. Державна митна служба України.

<https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri#statistika>

⁵³ Стан торговельно-економічних відносин та інвестиційної діяльності між Україною і Аргентиною. Посольство України в Аргентинській Республіці. 2012.

<https://archive.ph/20120805161416/www.mfa.gov.ua/argentina/ua/23678.htm#selection-3153.161-3153.206>

Імпорт з Аргентини в Україну переважно включає рибу та ракоподібних, насіння і плоди олійних рослин, їстівні плоди й горіхи, котли та машини, а також фармацевтичну продукцію.

Потенційно Україна зацікавлена у співпраці в сільськогосподарському машинобудуванні, харчовій, хімічній, нафтохімічній, гірничодобувній і фармацевтичній галузях, а також у металургії, аерокосмічній та військово-технічній сферах. Українські компанії зацікавлені в проєктах з розбудови аргентинської залізничної інфраструктури, розробки нафтогазових родовищ, розвитку морської і річкової логістики, відновлюваної енергетики та ІТ. Є перспективи співпраці у реконструкції гідроенергетичних об'єктів у Латинській Америці, будівництві, розширенні торгівлі та інвестицій. Зі свого боку, аргентинські компанії можуть долучитися до відбудови інфраструктури України, інвестувати в сільське господарство, зокрема в постачання обладнання для прямого посіву зерна, його зберігання та підтримку глобальної продовольчої безпеки⁵⁴.

Українська діаспора та культурна співпраця. Українська діаспора в Аргентині, яка почала формуватися ще наприкінці XIX століття, є однією з найбільших національних груп в Аргентині. Вона є і однією з найбільших українських спільнот у світі, налічуючи близько 500 тисяч етнічних українців, переважно зосереджених у Буенос-Айресі та провінції Місьйонес. Організації, такі як Українське культурне товариство «Просвіта», Українське товариство «Відродження» та Організація української молоді «Пласт», грають провідну роль у збереженні української культури. Загалом близько 30 українських товариств об'єднані в Українську Центральну Репрезентацію (УЦР), очолювану Петром Лиликом, яка координує діяльність діаспори, а також підтримує тісний зв'язок з Україною⁵⁵.

Посольство України в Аргентині, разом із діаспорою, активно проводить культурні заходи, серед яких особливе місце посідають святкування Дня соборності та Дня незалежності України. Попри обмежені фінансові ресурси, українська спільнота продовжує підтримувати Україну: з початку вторгнення було проведено ряд акцій, мітингів на підтримку України. У вересні 2023 року, за сприяння посольства й УЦР усі основні кандидати на виборах в Аргентині висловили свою підтримку Україні⁵⁶. Це свідчить про значний вплив діаспори в аргентинському суспільстві та її потенціал у просуванні українських інтересів за межами Батьківщини.

⁵⁴ "Аргентина може стати "дверима" України до ринків Латинської Америки", - Юрій Клименко, посол України в Аргентині. Уніан. 06.02.2024.
<https://www.unian.ua/politics/argentina-mozhe-stati-dverima-ukrajini-do-rinkiv-latinskoji-ameriki-yuriy-klimenko-posol-ukrajini-v-argentini-12535356.html>

⁵⁵ Українці в Аргентині. Посольство України в Аргентинській Республіці.
<https://argentina.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayina-ta-argentina/343-ukrajinci-v-argentini>

⁵⁶ Todos los principales candidatos en las próximas elecciones generales en la Argentina se tomaron el tiempo para brindar su apoyo a Ucrania. Embajada de Ucrania en la República Argentina en Facebook. 28.09.2023.
<https://www.facebook.com/UKRinARG/posts/pfbid0aPJuC5j3qW2GEuhjGhF2Ha3dm5p2cJkvF6KM8m6uY1pJffK3PnjeDHAhY7h679tYI>

2.2 *Позиція Аргентини щодо російської агресії проти України (2014-2023 рр.)*

Одним з основних маркерів ставлення Аргентини до російсько-української війни стали голосування країни у Раді безпеки та Генеральній асамблеї ООН. Так, на початку вторгнення, Аргентина, будучи непостійним членом Радбезу, підтримала чернетку резолюції із закликом до держав-членів не визнавати запланований на 16 березня "референдум" в Криму. Під час обговорення (15 березня 2014 р.) представниця Аргентини, Марія Кристина Персеваль, зазначила, що країна підтримує документ оскільки він стверджує принцип територіальної цілісності та пошук конструктивного діалогу для вирішення конфлікту. Саму ж резолюцію ухвалити не вдалось через вето Росії як постійного члена РБ ООН⁵⁷.

Проте вже через два тижні позиція країни змінилася, і під час голосування 27 березня 2014 року за резолюцію 68/262 ГА ООН про територіальну цілісність України та підкреслення нелегітимності «референдуму» в Криму Аргентина утрималась. Постпред Аргентини аргументувала це тим, що нібито "постанова обмежує діалог та не сприятиме мирному вирішенню ситуації"⁵⁸.

Напередодні цього голосування свою позицію висловила тогочасна аргентинська президентка Крістіна Фернандес де Кіршнер, яка засудила Захід за "подвійні стандарти", згадуючи референдум, який був проведений британською владою на Мальвінських островах у березні 2013 р. Крістіна Кіршнер за часів свого президентства відкрито підтримувала курс на дистанціювання від США та нарощення відносин з Росією. Відмова від засудження кримського референдуму також пояснювалася наміром лівого аргентинського уряду консолідувати своїх прихильників у середині країни, а також продемонструвати свої позиції як регіонального лідера-критика Заходу⁵⁹.

Невипадково, що за декілька днів до цього голосування, 25 березня 2014 року, відбулась телефонна розмова між К. Кіршнер та В. Путіним. Під час розмови, російський президент підкреслив спільну позицію щодо несприйняття "подвійних стандартів деяких держав" та пообіцяв нарощувати торговельно-економічне співробітництво⁶⁰.

Тогочасний український посол в Аргентині Ю. Дюдін мав низку інтерв'ю та виступів, проте відчувалось нерозуміння як в аргентинському суспільстві, так і

⁵⁷ United Nations Security Council. (2014). Security Council fails to adopt text urging member states not to recognize planned 16 March referendum in Ukraine's Crimea region. Meetings Coverage and Press Releases of the United Nation. Retrieved from <https://press.un.org/en/2014/sc11319.doc.htm>.

⁵⁸ General Assembly Adopts Resolution Calling upon States Not to Recognize Changes in Status of Crimea Region. United Nations. 27.03.2014. <https://press.un.org/en/2014/ga11493.doc.htm>

⁵⁹ Шевченко, Н. Позиції держав Латинської Америки та Карибського басейну щодо анексії Російською Федерацією Криму. Американська історія та політика. 2021. С. 106

⁶⁰ Шевченко Н. Позиції держав Латинської Америки та Карибського басейну щодо анексії Російською Федерацією Криму в 2014 році. Американська історія та політика. 2021.С. 107

серед політичних еліт суті кримської проблеми. Це, разом з фактором пропагандистського впливу, посилювало бажання аргентинських еліт уникати засудження Росії, аби не псувати наявні політичні та економічні відносини з Москвою.

У наступні роки Аргентина продовжила утримуватись під час голосування в Генеральній асамблеї щодо українських резолюцій. Зокрема, країна утрималась під час голосування за резолюції щодо стану з правами людини у окупованому Криму та місті Севастополь (2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021). Так само Аргентина утрималась від підтримки всіх чотирьох резолюцій щодо проблеми мілітаризації АР Крим та м. Севастополь (Україна), а також частин Чорного та Азовського морів (2018, 2019, 2020, 2021).

Дуже важливо, що основою до подальшого розвитку двосторонніх відносин є високий рівень підтримки України серед аргентинського суспільства. У березні 2022 р. згідно опитування консалтингової компанії D'Alessio IROL 64% жителів Аргентини звинувачували Росію у війні в Україні, а 52 % були переконані, що їхня країна повинна рішуче підтримувати Україну. Цікаво, що підтримка України значно переважала серед виборців опозиційної правоцентристської партії "Разом до змін" (90% звинувачували Росію у агресії та 75% виступали за підтримку України Аргентиною). Водночас серед прихильників правлячої на той час лівоцентристської пероністської коаліції "Фронт усіх" децю переважала думка, що напад Росії є "справедливою війною" (35%) та всього 27% звинувачували Путіна у односторонній агресії⁶¹.

Через два роки після початку повномасштабного вторгнення переважна більшість аргентинців продовжують підтримувати Україну. Згідно з опитуванням Poliarquía Consultores, проведеним у червні 2024 р. 58% громадян підтримували Україну, у той час Росію - всього 16%. Як і раніше, серед лівої аудиторії переважає нейтральна позиція або підтримка Росії, тоді як за Україну активніше виступають виборці Х. Мілея та коаліції "Разом за зміни"⁶².

2.3 Розвиток українсько-аргентинських відносин після повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Напередодні повномасштабного вторгнення, коли світ уважно стежив за зростанням напруги на кордоні між Росією та Україною через нарощування

⁶¹ Una encuesta arrojó que el 64% de los argentinos responsabiliza a Rusia por la guerra en Ucrania. Infobae. 27.03.2024. URL: <https://www.infobae.com/politica/2022/03/27/una-encuesta-arrojo-que-el-64-de-los-argentinos-responsabiliza-a-rusia-por-la-guerra-en-ucrania>

⁶² Los argentinos, frente a las guerras: una amplia mayoría respalda a Israel y Ucrania, pero la grieta política define las posturas. La Nación. 04.06.2024. <https://www.lanacion.com.ar/politica/los-argentinos-frente-a-las-guerras-una-amplia-mayoria-respalda-a-israel-y-ucrania-pero-la-grieta-nid04062024/>

російських військових сил, президент Аргентини Альберто Фернандес здійснив офіційний візит до Москви (3 лютого 2022 року). Під час зустрічі з В. Путіним він висловив готовність розширити співпрацю, засновану на експорті вакцин, на інші галузі, запропонувавши Аргентину як потенційні "ворота" до Латинської Америки, які можуть стати плацдармом для співпраці Росії з країнами регіону. Візит у настільки напружений час викликав критику з боку опозиції, частини медіа та громадськості⁶³.

Пізніше, у травні 2022 р., Міністр закордонних справ Сантьяго Каф'єро виправдовував візит президента Фернандеса. За його словами, висловлювання президента та суть візиту були викривлені, а "ворота" означали суто економічні питання. Сенс поїздки, на його думку, полягав у залученні додаткових інвестицій в країну та розширенні зовнішньої політики Аргентини в умовах конфлікту з Великою Британією через питання суверенітету Мальвінських островів⁶⁴.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року Аргентина, як і більшість держав Латинської Америки, засудила агресію. Проте першопочаткова реакція аргентинської влади була дуже обережною. Зокрема президент А. Фернандес у своєму профілі в X лише висловив жаль щодо "ескалації в Україні" та закликав "всі сторони не застосовувати військову силу", побіжно закликавши Російську Федерацію "припинити вжиті дії"⁶⁵.

Уперше аргентинський уряд відкрито назвав дії Росії "вторгненням" лише 28 лютого 2022 р. під час промови міністра закордонних справ Аргентини Сантьяго Каф'єро перед Радою ООН з прав людини, де зазначив, що "Аргентина знову заявляє Російській Федерації, щоб вона негайно припинила застосування сили і засуджує вторгнення в Україну, а також військові дії на її території"⁶⁶.

Аргентинська опозиція піддала критиці спочатку нечітку позицію офіційного Буенос-Айреса. Представниця опозиції Патрісія Буллріч, лідер партії Республіканська пропозиція (PRO), закликала уряд стати на бік всіх демократичних країн та припинити відносини з Російською Федерацією⁶⁷. Також опозиція закликала ввести санкції проти пропагандистських російських ЗМІ, проте уряд відмовив на цю петицію під приводом "цінування свободи слова"⁶⁸.

⁶³ Guerra Rusia-Ucrania: la alianza con Putin puso a Alberto Fernández en una tierra de nadie. La nación. 26.02.2022.

<https://www.lanacion.com.ar/politica/guerra-rusia-ucrania-la-alianza-con-putin-puso-a-alberto-fernandez-en-una-tierra-de-nadie-nid24022022/>

⁶⁴ Santiago Cafiero defendió la política argentina frente al conflicto en Ucrania. Télam.

03.05.2022. <https://www.telam.com.ar/notas/202205/591288-cafiero-senado-politica-externo-gobierno.html>

⁶⁵ Fernández, A. [@alferdez]. En un mundo que se ha configurado bajo las lógicas de los bloques, los países no alineados debemos unirnos. En X. 24.02.2022. <https://x.com/alferdez/status/1496919762642751494>

⁶⁶ El Gobierno argentino condena por primera vez la «invasión» rusa de Ucrania. SWI wissinfo.ch. 28.10.2022. <https://www.swissinfo.ch/spa/el-gobierno-argentino-condena-por-primera-vez-la-invasi%C3%B3n-rusa-de-ucrania/47388858>

⁶⁷ Argentina cambia de rumbo y condena invasión de Rusia a Ucrania. Voz de América.

<https://www.vozdeamerica.com/a/argentina-cambio-rumbo-condena-rusia-ucrania/6487520.html>

⁶⁸ El tango de Rusia con Argentina y la guerra de Ucrania. Política Exterior. 30.10.2023.

<https://www.politicaexterno.com/el-tango-de-rusia-con-argentina-y-la-guerra-de-ucrania/>

Делегація Аргентини підтримала Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 2 березня 2022 року, в якій висловлено жаль з приводу російського вторгнення в Україну та вимогу повного виведення російських військ і скасування рішення про визнання самопроголошених Донецької та Луганської народних республік.

24 березня 2022 року Аргентина підтримала схвалення резолюції ES-11/2, яка повторила вимогу до Росії вийти з визнаної суверенної території України та засудила напади на цивільне населення та інфраструктуру. Представниця Аргентини Марія дель Кармен Skeфф висловила занепокоєння щодо становища біженців та обложених у містах жителів та виступила за забезпечення негайного доступу до гуманітарної допомоги⁶⁹. 7 квітня 2022 р. Аргентина підтримала наступну резолюцію щодо призупинення членства Російської Федерації в Раді ООН з прав людини (тоді як Бразилія та Мексика утримались).

Надалі Аргентина незмінно голосувала за підтримку українських ініціатив в ГА ООН, зокрема під час схвалення 14 листопада 2022 р. резолюції ES-11/5, яка закликала Росію виплатити військові репарації Україні шляхом створення міжнародного механізму, 23 лютого 2023 р. Резолюції ES-11/6 «Принципи Статуту Організації Об'єднаних Націй, що лежать в основі досягнення всеосяжного, справедливого та міцного миру в Україні» (була співавтором) та 11 липня 2024 р. резолюції 78/316 щодо безпеки та захищеності ядерних об'єктів України, включаючи Запорізьку АЕС.

Так само Аргентина проголосувала за резолюцію щодо ситуації з правами людини в тимчасово окупованій АР Крим та м. Севастополь (Україна) у 2022 та 2023 р., відійшовши від своєї попередньої позиції утримуватись. Водночас, під час схвалення резолюцій 2022 р. Організації Американських держав щодо засудження російської агресії та зупинення статусу Росії як постійного спостерігача при організації Аргентина утрималась, виправдовуючись тим, що розгляд цього питання є недоречним у рамках регіональної організації⁷⁰.

Важливо, що 1 липня 2022 р. відбулась телефонна розмова між президентами В. Зеленським та А. Фернандесом (перший південноамериканський президент, який з початку повномасштабного вторгнення провів розмову з українським главою держави), під час якої український президент подякував аргентинському колезі за гуманітарну підтримку та голосування за зупинення членства Росії в Раді

⁶⁹ Speakers Discuss Two Competing Draft Resolutions on Humanitarian Situation in Ukraine, as General Assembly Resumes Emergency Special Session. United Nations. 23.03.2022. <https://press.un.org/en/2022/ga12410.doc.htm>

⁷⁰ Invasión de Rusia a Ucrania: Argentina no apoyó en la OEA una condena a Vladimir Putin. Infobae. 25.02.2022. <https://www.infobae.com/politica/2022/02/25/invasion-de-rusia-a-ucrania-argentina-no-apoyo-en-la-oea-la-condena-a-putin-propuesta-por-estados-unidos/>

ООН з прав людини⁷¹. Перед цим лідери зустрічались особисто ще у листопаді 2021 р. на полях кліматичного саміту COP26 у Глазго.

Однак Президент Аргентини А. Фернандес відкинув можливість запровадження санкцій проти Росії, нібито через те, що економічні відносини між країнами і так мінімальні. Також він поскаржився на негативний ефект для своєї країни через обмеження, які вже наклали західні країни проти Москви⁷². Не підтримала Аргентина й ідею виключення Росії з групи G-20. За словами міністра закордонних справ Сантьяго Каф'єро це не відповідало б принципу "мультилатералізму" та "виключно економічній суті форуму"⁷³.

Загалом за адміністрації президента Альберто Фернандеса Аргентина як і інші лідери регіону - Бразилія та Мексика - відносилась до групи країн, які формально засудили російське вторгнення, але намагались зберегти свій нейтральний статус, підтримуючи надалі контакти та торгові зв'язки з Росією.

Водночас важливо згадати гуманітарну допомогу, яку надала Аргентина Україні. Так, станом на грудень 2023 р. відомо про 16 партій гуманітарної допомоги (продукти харчування довготривалого використання та медикаменти) вагою близько 142 тон, надісланих до України⁷⁴. Національне управління міграції 8 березня 2022 р. також опублікувало положення, яке дозволило в'їзд до Аргентини та перебування з гуманітарних причин громадянам України, які рятуються від війни. Вони отримують 3-річний статус для захисту, після чого вони можуть подавати документи на постійне проживання. За словами українського посла Юрія Клименка до Аргентини таким чином прибуло близько 300 біженців⁷⁵.

2.4 Нові можливості для українсько-аргентинських відносин з обранням Хав'єра Мілея

Сучасний етап двосторонніх відносин між Україною та Аргентиною насамперед визначається приходом до влади в Аргентині нового уряду на чолі з президентом Хав'єром Мілеєм. Він був одним з небагатьох представників аргентинського політикуму, хто з самого початку зайняв рішучу позицію щодо засудження

⁷¹ Se celebró una conversación telefónica entre el presidente de Ucrania, Volodymyr Zelensky, y el presidente de Argentina, Alberto Fernández. Embajada de Ucrania en la República Argentina. Embajada de Ucrania en la República Argentina. 01.07.2024.
<https://argentina.mfa.gov.ua/es/news/se-celebro-una-conversacion-telefonica-entre-el-presidente-de-ucrania-volodymyr-zelensky-y-el-presidente-de-argentina-alberto-fernandez>

⁷² Alberto Fernández descarta desde Berlín sanciones a Rusia. Deutsche Welle. 11.05.2022.
<https://www.dw.com/es/alberto-fernandez-descarta-desde-berlin-sanciones-a-rusia/a-61763817>

⁷³ Santiago Cafiero defendió la política argentina frente al conflicto en Ucrania. Télam. 03.05.2022.
<https://www.telam.com.ar/notas/202205/591288-cafiero-senado-politica-externo-gobierno.html>

⁷⁴ 19 грудня 2023 року з Буенос-Айреса до Варшави прибула вже 16-та партія гуманітарної допомоги для України. Embajada de Ucrania en la Argentina / Посольство України в Аргентині в Facebook. 20.12.2023.
<http://surl.li/graeob>

⁷⁵ Посол України в Аргентині розповів, що там чекає на українських біженців. Главком. 30.04.2023.
<https://glavcom.ua/world/observe/posol-ukrajini-v-argentini-rozpoviv-shcho-tam-chekaje-na-ukrajinskikh-bizhentsiv-923408.html>

російського вторгнення. У своєму профілі в X, Мілей закликав лідерів вільного світу до активного протистояння Росії та «не зупинитися на безплідних дебатах, а, подібно Черчиллю, відкрито виступити проти просування тоталітаризму».⁷⁶

1 березня 2022 р. перебуваючи ще у статусі депутата конгресу, Х. Мілей приніс на відкриття сесії парламенту український прапор, критикуючи пасивну позицію тодішнього аргентинського уряду щодо російського вторгнення, заявивши: "Не можна толерувати вторгнення однієї країни в іншу"⁷⁷.

Важливою та безпрецедентною акцією на підтримку України стало залучення всіх основних кандидатів на президентських виборах в Аргентині 2023 р. до висловлення підтримки Україні. Патрісія Булріч, Серхіо Масса, Хуан Скьяретті та звісно Хав'єр Мілей разом з Послом України в Аргентині Юрієм Клименком та Головою Української Центральної Репрезентації в Аргентинській Республіці Педро Лиликом сфотографувались з табличками "Ми з Україною" та "Підтримуйте Україну"⁷⁸. Така консолідована позиція всіх кандидатів стала можливою у тому числі за рахунок чисельності української діаспори в регіоні, голоси якої враховувались як вирішальні під час виборчого процесу в країні. Тим не менше, питання підтримки України в ході самої передвиборчої кампанії згадувалось лише в дискурсі Х. Мілея, який у т.ч. критикував російського президента В. Путіна як "диктатора та автократа".

Одразу після обрання Х. Мілея на виборах, відбулась телефонна розмова між ним та Президентом України В. Зеленським (22 листопада 2023 р.), під час якої український Глава держави привітав новобраного Президента Аргентини з перемогою та запросив долучитись до реалізації Української формули миру⁷⁹.

Безумовно, історичним за значенням в історії двосторонніх відносин став візит президента В. Зеленського на інавгурацію Х. Мілея 10 грудня 2023 р. Це був перший візит українського президента до латиноамериканського регіону з 2011 р. (тоді було відвідано Кубу та Бразилію), а Аргентину останній раз відвідував ще президент Леонід Кучма у далекому 1995 році. Також це став перший візит В. Зеленського до латиноамериканського регіону загалом.

Х. Мілей демонстративно тепло зустрів В. Зеленського та прийняв його першого з серед інших іноземних лідерів після початку свого мандата. Український глава

⁷⁶ Milei, J. ¡Vamos a gritar libertad con más fuerza que nunca! #Libertad #VivaLaLibertadCarajo [Tweet]. 24.02.2022. <https://x.com/JMilei/status/1496864187636535304>

⁷⁷ Apertura de sesiones: Milei llegó al Congreso con una bandera de Ucrania y criticó al Gobierno. Los Andes. 01.03.2022.

<https://www.losandes.com.ar/politica/apertura-de-sesiones-milei-llego-al-congreso-con-una-bandera-de-ucrania-y-critico-al-gobierno/>

⁷⁸ Embajada de Ucrania en la República Argentina. Усі основні кандидати на загальнонаціональних виборах в Аргентині присвятили час підтримці України [Facebook]. 28.09.2023.

<https://www.facebook.com/UKRinARG/posts/pfbbid0abyPp1EoHu1iQzHqB6B88RHMozXK6gR9GBCuFQ13yYopDfr6ys77GaobzLabYk28l>

⁷⁹ Глава держави провів розмову з обраним Президентом Аргентини. Офіційне інтернет-представництво Президента України. 22.11.2023.

<https://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-proviv-rozmovu-z-obranim-prezidentom-argentin-87217>

держави запросив Аргентину до імплементації Формули миру та розвитку співпраці у різних сферах, зокрема безпековій. Однією з основних тем розмови двох президентів стала можливість організації саміту Україна-Латинська Америка - ініціатива, яка була уперше запропонована Зеленським ще на початку 2023 р. як можливий формат зустріч з лідерами регіону⁸⁰. З боку аргентинської влади пролунав сигнал про готовність провести захід на своїй території, проте ідеологічні розбіжності Х. Мілея з частиною лідерів регіону можуть підштовхувати до пошуку більш нейтрального місця проведення.

Загалом візит на таку далеку відстань під час війни відобразив великі сподівання з боку Києва від нової аргентинської влади, яка могла б стати однією з точок опори в загалом непростому та географічно далекому регіоні. Риторика Х. Мілея та подальші дії його адміністрації показали готовність активніше підтримувати Україну.

У січні 2024 р. у Давосі аргентинські представники долучились до четвертої зустрічі радників із питань національної безпеки та зовнішньої політики щодо реалізації Формули миру. У продовження цього, Аргентина також приєдналася до наступної зустрічі радників у Досі (Катар) 27-28 квітня 2024 р., на якій обговорювались плани проведення Саміту миру.

У заяві поширеній до другої річниці повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Міністерство закордонних справ Аргентини рішуче засудило російське вторгнення, наголосивши на підтримці принципів Статуту ООН та міжнародного права, зокрема поваги до суверенітету й територіальної цілісності держав, мирного врегулювання конфліктів і захисту прав цивільного населення. Крім того, було виражено занепокоєння через примусове переміщення дітей з України та їхню депортацію до Росії, що задокументовано міжнародними організаціями. Аргентина засудила акти насильства проти цивільних і закликала уникати дій, що можуть загрожувати ядерним об'єктам⁸¹.

Під час телефонної розмови 10 травня 2024 р. В. Зеленський особисто запросив Х. Мілея до участі в Глобальному саміті миру у Швейцарії. Напередодні саміту миру, Мілей планував вже перебувати у Європі для участі у Саміті G-7 в Італії та збирався пропустити Саміт миру, щоб повернутись додому для участі у перших за свою каденцію заходах, пов'язаних із відзначенням державних свят, запланованих на 17 та 20 червня. Тим не менше, особисте запрошення від В. Зеленського з проханням відвідати хоча б інавгураційну частину Саміту, а також лист-прохання

⁸⁰ У Буенос-Айресі Володимир Зеленський провів зустріч із Хав'єром Мілеєм. Офіс Президента України. 10.12.2023. <https://www.president.gov.ua/news/u-buenos-airesi-volodimir-zelenskij-proviv-zustrich-iz-havye-87649>

⁸¹ El Gobierno argentino condenó "la agresión militar de Rusia a Ucrania" y pidió que "cese la violencia contra civiles". Perfil. 24.02.2024. <https://www.perfil.com/noticias/actualidad/el-gobierno-argentino-condeno-la-agresion-militar-de-rusia-a-ucrania-y-pidio-que-cese-la-violencia-contra-civiles.phtml>

від 20 українських діаспорянських організацій Аргентини в останній момент переконали президента Мілея змінити свої плани та вирушити до Швейцарії⁸².

Під час свого трихвилинного виступу на Саміті миру Хав'єр Мілей висловив глибоку підтримку українському народу та президенту Володимиру Зеленському, наголосивши на важливості миру та свободи як основних принципів. Він зазначив, що війна не є легітимним способом вирішення міжнародних конфліктів і є лише останнім засобом захисту нації. Мілей, підкреслюючи відданість лібералізму, зазначив, що мир, торгівля та процвітання нерозривно пов'язані, і Аргентина прагне відновити свою провідну роль на світовій арені, підтримуючи мир і свободу між народами.⁸³

Після засідання, Володимир Зеленський провів особисту зустріч з Хав'єром Мілеєм, під час якої подякував за участь в інавгураційному Саміті миру та нагородив його орденом Свободи, який є найвищою державною нагородою України, що може бути надана іноземцю⁸⁴.

За підсумками Саміту Аргентина долучилась до підписання Спільного комюніке про основи миру та підтвердила готовність долучитись до реалізації двох пунктів Формули миру: радіологічна та ядерна безпека, а також відновлення територіальної цілісності України. Щодо останнього пункту - Аргентина разом з Україною та Естонією спільно працює над робочим документом та підготовкою окремої зустрічі по цій темі.

Аргентина погодилась приєднатись до Міжнародної коаліції з повернення українських дітей, робота якої направлена на виконання четвертого пункту Формули миру "Звільнення полонених і депортованих"⁸⁵. Цьому передував візит української делегації до Буенос-Айреса, який відбувся у травні 2024 р. у межах інформаційної кампанії «Викрадені голоси» як частина плану дій Bring Kids Back UA. Делегацію очолювала радниця – уповноважена Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'я Герасимчук, а серед представників було двоє українських підлітків, яких вдалося повернути з російського полону. Аргентинські парламентарі підготували відповідний проєкт декларації.⁸⁶

Активна позиція країни в цьому напрямку пояснюється власною трагічною сторінкою історії, коли під час військової диктатури 1976-1983 рр. відбувались

⁸² Al final, Javier Milei viaja a Suiza y se ve con Zelenski en una cumbre por la paz en Ucrania. Clarín. 11.06.2024. https://www.clarin.com/politica/zelenski-quiere-javier-milei-viaje-suiza-ceremonia-inaugural-cumbre-paz-ucrania_0_gE128kiokN.html

⁸³ Palabras del Presidente de la Nación, Javier Milei, en la Cumbre Global por la Paz de Ucrania. 15.06.2024. <https://www.caserosada.gob.ar/informacion/discursos/50542-palabras-del-presidente-de-la-nacion-javier-milei-en-la-cumbre-global-por-la-paz-de-ucrania>

⁸⁴ Володимир Зеленський нагородив президента Аргентини орденом Свободи. 16.06.2024. АрміяInform. <https://armyinform.com.ua/2024/06/16/volodymyr-zelenskyi-naгородyv-prezydenta-argentyvy-ordenom-svobody>

⁸⁵ Міжнародна коаліція за повернення українських дітей постійно зростає – Олена Зеленська в інтерв'ю латиноамериканським ЗМІ. Офіс Президента України. 5.06.2024. <https://www.president.gov.ua/news/mizhnarodna-koalicyya-za-povernennya-ukrayinskih-ditej-posti-91349>

⁸⁶ Argentina Plans to Join the International Coalition for the Return of Ukrainian Children. The Presidential Office of Ukraine. 25.05.2024. <https://www.president.gov.ua/news/argentina-planuye-doluchitsiya-do-mizhnarodnoyi-koalicyvi-za-91129>

репресії, що супроводжувалися затриманнями людей, викраденням та зникненням їх дітей з їх подальшим незаконним усиновленням. Всього за підрахунками активістів таким чином було викрадено понад 500 дітей⁸⁷.

Ще одним кроком на посилення підтримки України стало долучення Аргентини до Кримської платформи. 11 вересня 2024 р. Перший заступник міністра закордонних справ МЗС Аргентини, посол Леопольдо Саорес, долучився у форматі відеозапису до Четвертого саміту Кримської платформи. У своєму виступі він акцентував увагу на необхідності підтримки суверенітету держави, територіальної цілісності відповідно до Статуту ООН.

Аргентинські державні діячі почали все частіше піднімати меседж підтримки України на міжнародних платформах. На Бразильській Конференції консервативної політичної дії (CPAC Brasil) міністр оборони Аргентини Луїс Петрі у своєму виступі заявив про "засудження російського вторгнення в Україну, вбивство двох тисяч та викрадення 20 тисяч українських дітей, та про неможливість бути нейтральним в таких обставинах"⁸⁸.

Під час своєї промови на Генеральній асамблеї ООН 24 вересня 2024 р., Х. Мілей зосередив свій виступ на критиці поточного курсу ООН (зокрема "Порядку денного 2030"), бюрократизації та нездатності вирішити глобальні конфлікти. Критикуючи ідеологію ООН, він зазначив, що організації варто було б зосередитись на вирішенні російського вторгнення в Україну, яке " вже забрало життя понад 300 тис осіб і залишило по собі понад мільйон поранених"⁸⁹.

Аргентина є одним з небагатьох голосів у Латинській Америці, яка рішуче засуджує російські злочини в Україні. Зокрема МЗС Аргентини у своєму комюніке від 8 липня 2024 р. засудило атаку проти дитячої лікарні Охматдит у Києві та повторило свій "заклик до Російської Федерації негайно припинити застосування сили та військові дії в Україні"⁹⁰.

Про пріоритетність розвитку відносин з Аргентиною на латиноамериканському напрямку президент Зеленський наголосив під час виступу на нараді керівників закордонних дипломатичних установ України «Воєнна дипломатія: стійкість, зброя, перемога», що відбулась 19 серпня 2024 р. у Києві. Глава держави

⁸⁷ STOLEN BABIES: Argentina Convicts Two Military Dictators. National Security Archive. 05.07.2012. <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB383/>

⁸⁸ Agarra_pala. Emocionante Y Épico Discurso Del Ministro De Defensa Luis Petri En El Cpac De Brasil [Post]. X. 07.07.2024. https://x.com/agarra_pala/status/1810019019522719781

⁸⁹ Palabras del Presidente de la Nación Javier Milei, en el debate general, del 79 Período de Sesiones, de la Asamblea General de Naciones Unidas, Nueva York, Estados Unidos. Casa Rosada. 24.09.2024. <https://www.caserosada.gob.ar/informacion/discursos/50676-palabras-del-presidente-de-la-nacion-javier-milei-en-el-debate-general-del-79-periodo-de-sesiones-de-la-asamblea-general-de-naciones-unidas-nueva-york-estados-unidos>

⁹⁰ Argentina condena firmemente y lamenta los ataques rusos contra el mayor puerto de exportación de granos de Ucrania. Ministerio de Relaciones Exteriores, Comercio Internacional y Culto de la República Argentina. 08.07.2024. <https://www.cancilleria.gob.ar/es/actualidad/noticias/argentina-condena-firmemente-y-lamenta-los-ataques-rusos-contra-el-mayor>

відзначив позитивну динаміку у відносинах з Аргентиною (разом із Чилі) та підкреслив необхідність подальшого збільшення співпраці⁹¹.

За останній рік також активізувалась **міжпарламентська співпраця** між Україною та Аргентиною, що допомагає посилювати політичний діалог. Чинна група дружби "Україна-Аргентина," створена у березні 2020 року, об'єднує дев'ятьох депутатів з різних фракцій Верховної Ради України. В Аргентині також була сформована нова група дружби в Національному конгресі Аргентини, яка складається з представників партій уряду. У серпні 2024 року відбувся офіційний візит українських парламентарів до Аргентини. До складу делегації увійшли представники міжфракційного депутатського об'єднання "Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну: співробітництво заради майбутнього." Під час візиту українські депутати провели зустрічі з аргентинськими парламентарями та представниками міністерств оборони, закордонних справ і юстиції Аргентини. На цих зустрічах обговорювалися питання двосторонньої співпраці, зокрема участь Аргентини у Міжнародній коаліції з повернення українських дітей, незаконно вивезених під час війни⁹².

Ще одним прикладом зростання значення регіону для українського уряду став візит української делегації на чолі з Першим віцепрем'єр-міністром України – Міністром економіки України Юлією Свириденко до Аргентини у травні 2024 р. Сторони домовилися вперше за 18 років провести засідання Спільної міжурядової комісії з торговельно-економічного співробітництва та організувати двосторонній бізнес-форум за підтримки Торгово-промислової палати України та Палати торгівлі та послуг Аргентини. З огляду на системне знищення Росією української енергетичної інфраструктури сторони домовилися посилювати співробітництво у питаннях постачання технологій та обладнання в обидві країни. Принаймні п'ять аргентинських компаній виявили бажання взяти участь в Ukraine Recovery Conference у Берліні⁹³.

Військово-оборонна співпраця. З приходом до влади Хав'єра Мілея з'явилися позитивні очікування щодо інтенсифікації військово-оборонної співпраці, яка для України в умовах повномасштабної агресії Росії залишається пріоритетом №1 на всіх дипломатичних напрямках. Нагадаємо, що попередня президентська адміністрація на чолі з Альберто Фернандесом рішуче відмовлялась постачати чи

⁹¹ Our Collective Efforts Determine What Weapons Are in the Hands of Our Warriors – Speech by the President at the Meeting of Heads of Ukraine's Foreign Diplomatic Missions "Wartime Diplomacy: Resilience, Weapons, Victory". The Presidential Office of Ukraine. 19.08.2024.

<https://www.president.gov.ua/en/news/vid-nashovi-spilnovi-roboti-zalezhit-yaka-zbroya-v-rukah-u-n-92669>

⁹² Р.Гришук: Групи дружби з Україною створили у парламентах Аргентини і Парагваю. Слуга народу. 08.08.2024. <https://sluga-narodu.com/roman-hryshchuk-hrupy-druzhy-z-ukrainoiu-stvoryly-u-parlamentakh-argenty-ny-i-parahvaiu/>

⁹³ Україна та Аргентина вперше за 18 років проведуть засідання Спільної міжурядової Комісії з торговельно-економічного співробітництва. Міністерство економіки України. 14.05.2024.

<https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e77e9535-1a80-4f62-8131-b21117a8817b&title=UkrainaTaArgentina&showMenuTree=true>

продавати власне озброєння, так само як й інші країни латиноамериканського регіону.

Ще з самого початку президенства Мілея у ЗМІ почали з'являтися коментарі щодо можливої військової допомоги Україні з боку нової аргентинської влади. Спочатку поширювалася інформація про намір передати Києву два вертольоти Мі-171Е⁹⁴, які Буенос-Айрес свого часу придбав у Росії, тому такі наміри викликали гострий протест зі сторони російського посольства. Пізніше медіа поширили інформацію про нібито плани уряду Аргентини разом із Францією передати п'ять надзвукових штурмовиків Super Etendard французького виробництва⁹⁵. Наразі вони не використовуються через ембарго на оновлення картриджів для катапультування сидіння пілота у разі надзвичайної ситуації, яке було введено Великою Британією через Мальвінську війну у 1982 р. Офіційного підтвердження щодо жодної передачі озброєння або військової техніки не було.

Водночас чітким сигналом посилення військово-оборонної співпраці стало приєднання Аргентини до контактної групи з питань оборони України (у форматі «Рамштайн»). Під час відкриття чергового засідання у форматі "Рамштайн" 13 червня 2024 р. міністр оборони США Ллойд Остін зазначив, що підтримка України в світі збільшується та привітав зусилля Аргентини як нового члена Контактної групи.

Міністр оборони Аргентини Луїс Петрі зустрівся зі своїм українським візаві, міністром Руством Умеоровим та передав від президента Мілея меседж підтримки та солідарності з українським народом: "Залишаємось твердими на захисті миру та територіальної цілісності"⁹⁶.

Під час засідання XVI Конференції міністрів оборони країн Америки 17 жовтня 2024 року Луїс Петрі від імені Аргентини підтвердив відданість територіальній цілісності, рішуче засудивши російське вторгнення в Україну, а також підтвердив право Ізраїлю на самооборону⁹⁷.

Варто згадати, що Аргентина досі так і не ратифікувала Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Аргентинської Республіки про військово-технічне співробітництво⁹⁸ від 11 квітня 2013 р. Відповідно до тієї угоди, мала бути утворена Комісія з питань військово-технічного співробітництва для координації питань взаємного постачання озброєння, модернізації і ремонту озброєнь, проведення досліджень тощо. Співголова міжпарламентської групи дружби України з

⁹⁴ La Fuerza Aérea Argentina donará a Ucrania los dos Mi-171E. Pucará. 11.12.2023. <https://www.pucara.org/post/la-fuerza-a-a%C3%A9rea-argentina-donar%C3%A1-a-ucrania-los-dos-mi-171e>

⁹⁵ Argentina Is Going to Restore Promised to Ukraine Super Etendard Aircraft. Defense Express. 11.08.2024. https://en.defence-ua.com/news/argentina_is_going_to_restore_promised_to_ukraine_super_etendard_aircraft-11482.html

⁹⁶ Аргентина приєдналася до Контактної групи з питань оборони України (UDCG). Укрінформ. 13.06.2024. <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3874442-argentina-priednalasa-do-formatu-ramstajin.html>

⁹⁷ Conferencia de Ministros de Defensa de las Américas. Argentina.gob.ar. 17.10.2024. <https://www.argentina.gob.ar/noticias/conferencia-de-ministros-de-defensa-de-las-americas>

⁹⁸ Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Аргентинської Республіки про військово-технічне співробітництво, 11.04.2013, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2013-%D0%BF#Text>

Аргентиною Р. Грищук зазначив, що аргентинська сторона виявляє готовність рухатися в цьому напрямку, і “[українська влада] була б рада побачити ратифікацію цієї угоди до кінця року.

Загалом Аргентина має зразки як радянського, так і сучасного озброєння, а теперішня влада показує намір суттєво модернізувати армію, незважаючи на загальну політику ощадливості та урізання бюджетних витрат. Згідно рейтингу Global Fire Power 2024 аргентинська армія займає 24 місце у світі та друге у Латинській Америці⁹⁹.

Президент В. Зеленський в інтерв'ю латиноамериканським ЗМІ зазначив про намір почати співпрацю з аргентинським урядом у сфері оборонно-промислового комплексу. Зокрема, він згадав про плани спільного виробництва деталей зброї, безпілотників, морських дронів, систем електронного захисту та пороху¹⁰⁰.

Незважаючи на політику максимальної економії бюджету, Х. Мілей почав відновлювати армію Аргентини як основу державної безпеки, тому координація з українським міністерством оборони та участь у Контактній групі може бути не лише жестами підтримки, а й початком вигідної та перспективної співпраці.

Водночас, речник аргентинського президента Мануель Адорні, коментуючи заяву Зеленського, спростував можливість поставок зброї до України або її спільного виробництва: “Ми не маємо можливостей для цього”¹⁰¹. Таким чином, питання військово-технічного співробітництва залишається відкритим, враховуючи зближення Буенос-Айреса та США в цьому питанні та приєднанням до формату Рамштайн, але потенційний тиск з боку Росії та, можливо, Китаю змусить аргентинську та українську владу дуже делікатно підходити до розвитку цього питання.

⁹⁹ 2024 Argentina Military Strength. Global Fire Power.

https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.php?country_id=argentina

¹⁰⁰ Zelensky dijo que quiere que la Argentina y Ucrania trabajen para desarrollar una industria conjunta de armas y pólvora. La Nación. 30.05.2024.

<https://www.lanacion.com.ar/politica/zelensky-dijo-que-la-argentina-y-ucrania-trabajan-para-desarrollar-una-industria-conjunta-de-armas-y-nid30052024/>

¹⁰¹ Argentina no colaborará con Ucrania en la producción de armamento, como sugiere Zelenski. SWI swissinfo.ch. 31.05.2024.

<https://www.swissinfo.ch/spa/argentina-no-colaborar%C3%A1-con-ucrania-en-la-producci%C3%B3n-de-armamento.-como-sugiere-zelenski/79247311>

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році, Аргентина зайняла фактично нейтральну позицію: з одного боку, засуджувала російське вторгнення, проте продовжувала відносини з Росією, не долучалася до українських ініціатив. Така позиція пояснювалась власними геополітичними розрахунками (зближенням з країнами БРІКС), традиційними ідеологічними преференціями лівоцентриської коаліції та російським впливом, який поширювався в країні через пропагандистські ЗМІ, інституції культурної дипломатії та підконтрольних політиків.

В останній рік ситуація суттєво змінилась через прихід до влади нового уряду на чолі з Хав'єром Мілеєм у грудні 2023 р., який зайняв позицію відкритої підтримки України. Звичайно, що вирішення економічних проблем залишатиметься головним пріоритетом для нового уряду, але що стосується зовнішньої політики президента Мілея, то ідеологічні основи зрозумілі з періоду передвиборчої кампанії та перших місяців його президенства, які підкреслюють поворот до Сполучених Штатів, Ізраїлю, України та Заходу загалом та деяке дистанціювання від урядів Бразилії та Росії. За умови правильної стратегії, збереження внутрішньополітичної та внутрішньоекономічної стабільності в обох країнах, Аргентина може стати стратегічним партнером України, брамою для поширення наших інтересів (не тільки політичних, але і економічних) у Латинській Америці.

Аргентина не має особливої економічної залежності від Росії, що дозволяє їй вільніше діяти стосовно підтримки України. Протягом цього року південноамериканська країна долучилась до ряду українських ініціатив - зустрічі радників із питань національної безпеки та політичних радників лідерів держав щодо реалізації Формули миру, Глобального саміту миру, зустрічі у форматі "Рамштайн", Кримської платформи, Міжнародної коаліції за повернення українських дітей. Республіка Аргентина підтримала всі резолюції Генеральної Асамблеї ООН з питання територіальної цілісності України, частини з них стала співавтором.

Важливо систематично поглиблювати відносини між країнами у всіх сферах (торгово-економічній, політичній, військовій, освітньо-науковій, культурній) та окрім короткострокових проєктів планувати та починати реалізовувати стратегічні проєкти, які стануть основою розвитку двосторонніх відносин на багато років вперед.

Для покращення двосторонніх відносин між Україною та Аргентиною варто врахувати **наступні рекомендації**:

- Організувати регулярні зустрічі на рівні уряду і представників парламентів для координації співпраці у сферах торгівлі, інвестицій, культурного обміну;
- Започаткувати та регулярно проводити засідання міжурядових комісій з торгівельно-економічного та науково-технічного співробітництва, військово-технічного співробітництва, а також двосторонні підприємницькі ради тощо.
- Напрацювати пріоритетні теми співпраці, спільні проекти стратегічного характеру (зокрема створення спільних оборонних підприємств), що створить передумови для підвищення рівня відносин до стратегічного партнерства.
- Пріоритезували співпрацю в ІТ-секторі: Аргентина має зростаючий сектор інформаційних технологій, а Україна є потужним гравцем на ринку ІТ-послуг. Спільні проекти та обмін експертами сприятимуть інноваційному розвитку та створенню нових робочих місць. Україна може запропонувати свій успішний досвід діджиталізації.
- Співпрацювати з Аргентиною в контексті вступу обох країн в Організацію економічного співробітництва та розвитку.
- Заохочувати обмін інвестиціями шляхом організації бізнес-форумів, виставок і ярмарків, які представляли б українські та аргентинські товари та послуги. Розробити інвестиційні стимули для українських компаній в Аргентині та аргентинських в Україні.
- Розглянути можливість організації спільних тренувань і обміну досвідом між українськими та аргентинськими військовими. Попри обмежений масштаб проекту через географічну віддаленість і високі витрати, такі заходи матимуть важливе символічне значення, демонструючи підтримку і поступово руйнуючи стереотипи про небажання країн Латинської Америки допомагати Україні у військовій сфері.
- Підтримка української діаспори в Аргентині. За останні 30 років діаспора довела, що є важливим мостом для українсько-аргентинських відносин. Проте її потенціал, як української м'якої сили, повністю ще не використаний, тому важливо підтримувати діяльність українських культурних та освітніх центрів у Аргентині для збереження української ідентичності та просування культури.
- Утворити та розширювати українські студії в рамках Глобальної коаліції українських студій створеної за підтримки першої леді Олени Зеленської. В умовах чисельної української діаспори та гострого інтересу до України,

важливо докласти зусилля до створення перших в країні (та загалом в регіоні) українських студій в аргентинських університетах і залучення до них викладачів з України, що сприятиме кращому розумінню української історії та культури.

- На рівні уряду та посольства сприяти встановленню горизонтальних відносин між українськими та аргентинськими закладами вищої освіти та науковими інституціями шляхом укладення меморандумів про співпрацю, візитів. Сприяти сталості цих контактів та переведення меморандумів на рівень робочих відносин.
- Проводити спільні культурні фестивалі, дні української культури в Аргентині та аргентинської в Україні, а також програми обміну студентами і викладачами, щоб підвищити обізнаність громадськості про історію, культуру та мову обох країн.
- Протидіяти російській пропаганді, виявляти та спростовувати російські дезінформаційні компанії, розвивати співпрацю з місцевими журналістами, блогерами, медіаекспертами, фактчекерами; створити окремий канал комунікацій (сторінки в соціальних мережах) іспанською мовою для поширення українських наративів саме на аргентинську аудиторію.
- За рахунок державного фінансування або підтримки донорів утворити в Буенос-Айресі Український центр (дім), який буде осередком для проведення заходів на українську тематику.

ЗА ФІНАНСОВОЇ
ПІДТРИМКИ:

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Рада зовнішньої політики «Українська призма»
вул. М. Коцюбинського 1, оф. 202, Київ, Україна
www.prismua.org
info@prismua.org